

ČENELING FENOMEN U OKVIRU SPIRITIZMA I NJU EJDŽA

CHANNELING PHENOMENON WITHIN SPIRITISM AND NEW AGE

ABSTRACT Channeling as an integral part of the New Age movement relates to the belief that certain people can, under certain circumstances, become a „channel“ for receiving data from sources beyond the normal, everyday consciousness. Typically, these sources are described as boreal entities, which live at higher levels, but the full range of possible channel sources encompasses virtually everything that can be attributed to some sort of intelligence. The purpose of the channeling is learning. Methods of channeling is not an inherent discourse with the recently deceased, as in spiritism (invoking ghosts) in the 19th century. The purpose of this article is to present the main features of this phenomenon because New Age practitioners reject the definition of man as an ontologically limited, dependent and vulnerable creature. They preach the experience of the deity as the „life force“, „the ocean of unity“, „the endless spirit“, „the unique essence“, „universal principle“, „primordial flow“, which lies in every human being and who only needs to learn to use it.

Key words: channeling, New age, entity, religiosity, spiritism.

APSTRAKT Čeneling (kanalisanje) kao sastavni deo pokreta Nju Ejdž se odnosi na verovanje da izvesni ljudi mogu, pod određenim okolnostima da postanu „kanal“ za primanje podataka iz izvora koji prevazilaze normalnu, svakodnevnu svest. Tipično, ovi izvori opisuju se kao bestelesni entiteti, koji žive na višim nivoima, ali potpun raspon mogućih izvora čenelinge obuhvata praktično sve čemu se može pripisati neka vrsta inteligencije. Svrha kanalisanja je učenje. Metodi čenelinge nije svojstveno opštenje sa nedavno preminulima, kao u spiritizmu (prizivanju duhova) u 19. veku. Svrha ovog članka jeste da predstavi glavne karakteristike ovog fenomena jer Nju Ejdž praktičari odbacuju definiciju čoveka kao ontološki ograničenog, zavisnog i ranjivog stvorenja. Propovedaju iskustvo božanstva kao „životne sile“, „okeana jedinstva“, „beskonačnog duha“, „jedinstvene suštine“, „univerzalnog principa“, „primordijalnog toka“, koji se nalazi u svakom čoveku i koji treba samo da nauči da ga koristi.

Ključne riječi: čeneling, Nju Ejdž, entitet, religioznost, spiritizam

Definicija i poreklo fenomena

Izraz *čeneling* (*channeling*) obično podrazumeva prenošenje informacija posredstvom osobe (*channeler*) koja je ubeđena da te informacije potiču od spoljašnjeg izvora, potpuno drukčijeg od njene svesti (Melton, 1991: 45). Inače, ovaj izraz potiče od engleske reči *channel* (kanal) pa bi se *channeler* mogao prevesti kao medijum, odnosno kao osoba koja je stupila u dodir sa duhovima i vanzemalcima (Melton, 1991: 50). Praktikovanje čenelinge se po prvi put pojavilo početkom šezdesetih godina XX veka, tačnije 1963. godine kada je Džejn

Roberts, pesnikinja i pisac manje uspešnih romana, inače, jedna od ikona pokreta Nju Ejdž, tokom jednog spiritističkog ogleada pomoću *Vidža table* (poznata kao ploča duhova na engleskom Ouija board)¹, stupila u dodir sa bićem po imenu Set². Ubrzo više neće biti potrebe za pribegavanjem *Vidža tabli* jer će u transu kroz usta Robertsove govoriti Set. Set je odgovarao na pitanja koja je postavljao suprug Robertsove kao i na pitanja koja su mu postavljali prisutni na seansi. Takođe, Set je govorio o temama koje su njemu bile poznate. Sadržaj ovih prvih seansi čenelinga snimljenih na magnetofonskoj traci, Robertsova je protumačila u svetlu ekstrasenzornih i paranormalnih percepcija što je i objavila u delu *How To Develop Your ESP Power (Kako da razvijete ekstrasenzorne moći)* (Roberts, 1983: 37–40) dok se prvi tom objavljen pod naslovom *The Seth Material (Setov materijal)* (Roberts, 1970) odnosi na Setovu ličnost i znanja koja je prenosio. Ubrzo će Robertsova uz pomoć supruga sakupiti značajnu količinu materijala, naknadno svrstanih u dvadeset i tri toma, koja će kasnije periodično objavljivati sa velikim uspehom kod čitalačke publike (Roberts, 1970). Na taj način čeneling počinje da ima široku upotrebu, potvrđujući se kao tipična praksa „alternativne“ religioznosti i tako postaje integralni deo Nju Ejdža. Ubeđeni zagovornik postojanja višedimenzionalne stvarnosti, Set tvrdi da svako ljudsko biće ima sposobnost da stvara sopstvenu realnost putem aktivnog dejstva na materiju. Takođe, ljudska ličnost ima svoju višedimenzionalnu prirodu. Naime, po završetku ciklusa reinkarnacijâ, biće koje bi dostiglo dovoljan stepen evolucije, moglo bi da pređe u višu dimenziju, ali sa mogućnošću povratka u prethodnu kako bi pomogao drugim ljudskim bićima u procesu samospoznaje. I sam Set je višedimenzionalna ličnost koja ima sposobnost da menja svoj spoljašnji fizički oblik. Prilikom jedne seanse, Set preko medijuma saopštava da se ukazao jednoj teško bolesnoj poznanici Džejn Roberts u liku Jovana Bogoslova (Roberts, 1970: 136)! U suštini, Set ne poriče Božije postojanje ali ga vidi kao *Izvorno, Prvobitno energetsko polje* (Roberts, 1970: 203). To *Energetsko polje* je tvorac svega postojećeg i na početku su sve postojeće realnosti egzistirale kao magloviti snovi svesti (Roberts, 1970: 206). Postepeno,

¹ Vidža tabla je ravna ploča, promenljivih dimenzija koja sadrži slova abecede prema tačnom redosledu, brojeve od 0–9, dve pozdravne formule, kao i reči *da* i *ne*. Ponekad se na nju označavaju i razni simboli i grafiti. Ploča se koristi kako bi se razgovaralo sa duhovima. Za razgovor sa duhovima se takođe koristi i komad drveta u obliku srca sa rupom na sebi koja je dovoljno velika da se slova vide kroz nju. Naziva se planketa. Planketa se postavi na vidžu. Tada počinje seansa. Čovek koji hoće da razgovara sa duhom, prste stavi na planketu. Onda postavlja pitanja na koja treba duh da odgovori. Kada duh odgovara, planketa se navodno sama miče po tabli i pokazuje slova od kojih se navodno može napraviti odgovor. Mnogi ljudi pokušavaju na ovaj način da razgovaraju sa duhovima, ali često reči koje se pokažu budu nejasne. Naučnici misle da planketu uopšte ne pomeraju duhovi, nego je to razlog grčenja mišića čoveka koji planketu drži na ploči.

² Zapravo, prvi kontakt se desio putem prethodne Setove reinkarnacije, kome je u tekstu dato izmišljeno ime Frenka Vitera, čoveka koji je živeo u Elmajri (gradić u državi Njujork) i preminuo 1942. godine. Inače, Set se ukazao samo tokom jedne seanse (Roberts, 1970: 37–46).

ti magloviti snovi počinju sve jasnije da se razlikuju i odvajaju jedan od drugog i postaju predmet delovanja *Izvornog sveprisutnog energetskog polja* koje počinje da voli sve ono što se nije odvojilo od Njega i tada nastupa prelomni trenutak kada snovi teže da postanu stvarnost (Roberts, 1970: 207). Zatim *sveprisutno energetsko polje* nalazi način kako da te snove željne sopstvene realizacije oslobodi iako je to značilo da automatski gubi deo Sebe, sopstvene suštine koja je te snove i stvorila. Sve to, *Polje* čini sa puno ljubavi i naklonosti. Sa ljubavlju i željom, Oblik je pustio taj deo sebe i oni su postali slobodni. Psihička energija je buknuła u bljesku „božanskog“ stvaranja (Roberts, 1970: 208–211). Kao i sve božanske ličnosti Nju Ejdža i Setov bog se raduje svakom „napretku“ bića koja je stvorio jer su ona u suštini njegov neodvojivi deo. Ako se priroda *Sveprisutnog energetskog polja* jasno definiše u pomenutoj priči o božanskom stvaranju, prirodu Setovog bića je mnogo teže odrediti. Uprkos tome što Setovo ime evocira na različite religijske tradicije (u egipatskoj teologiji Set je brat Ozirisovog protivnika u mitu koji nam Plutarh prenosi a u Starome zavetu, Set je jedan od Adamovih sinova) (Moralđi, 1982), Džejn Roberts nikada ne govori o njemu kao biću sa natprirodnim sposobnostima, niti tvrdi da se radi o kontaktu sa duhom u klasičnom smislu, već, naprotiv smatra da se radi o psihološkoj personifikaciji koja nadilazi ljudsku realnu svest i pripada sferama podsvesti ili izvan svesti. Međutim, uprkos tome, izgleda da Robertsova nikada nije posumnjala u Setovo postojanje (Roberts, 1970: 223–232). Sam Set voli sebe da predstavi kao „čisto energetsko biće oslobođeno fizičkog tela i potpuno odvojeno od materijalnog sveta“ (Melton, 1991: 50). Na ovaj način kako Set samog sebe definiše, susreću se elementi različitog porekla i prirode. *Suština ličnosti* je zaista filozofska kategorija i izvorno pripada polju psihologije. Energija u okvirima Nju Ejdža i drugih alternativnih religioznosti se tumači kroz prizmu metafizičkog koncepta, čiji je osnovni cilj da se definiše Bog a da mu se ne pripíše ličnost (Myers, 2005). Prisustvo međusobno protivrečnih kategorija, ideja i konceptata jedna je od tipičnih karakteristika Nju Ejdža od njegovog samog nastanka pa sve do danas. Robertsova nije osnovala ni školu ni crkvu ali su ipak već pre njene smrti (1984) pojavile knjige drugih čenelera koji su tvrdili da su sa Setom stupili u dodir (Ashley, 1979; Watkins, 1980). Kasnije su nastala udruženja i časopisi posvećeni Setovoj ličnosti među kojima je najpoznatije Set-Hermeseovo Udruženje u Kaliforniji čiji je osnivač Tomas Masari. Masari je inače tvrdio da je bio u kontaktu sa Setom sve do 1972. godine. I ovde su bili prisiljeni na kohabitaciju razni heterogeni elementi: Set se sada povezuje sa figurom Hermesa, ne kao starogrčkim božanstvom već kroz ezoterijsku formu Hermesa Trismegista. Nakon smrti Robertsove, narednih dvadeset i šest godina, interesovanje za Seta nije jenjvalo. Njena dela su i dalje neprekidno štampana i postoje najmanje četiri sajta posvećena Setu, od kojih dva upućuju onlajn kurs zasnovan na njegovim učenjima (www.seth.net; www.spiritual-endeavors.org).

Ramtha i drugi entiteti manifestovani putem čenelinga

Svakako da je najpoznatiji entitet u panorami Nju Ejdža, Ramtha, koji metodom čenelinga prenosi poruku preko Judit Darlene Hampton (pseudonim Judy Zebra Knight) (Melton, 1991: 65–66). Prvi dodir sa Ramthom, Hamptonova je imala 1977. godine. Ona je zajedno sa suprugom gradila male piramide jer je čula da se hrana, smeštena pod piramidom, koja ima iste proporcije (iste odnose među starama) kao i Keopsova, spontano dehidrira i stoga se može duže sačuvati. Tokom ovog ogleada, odjednom se pojavio Ramtha predstavivši se kao „Prosvetljeni“ koji je došao da im pomogne da prevaziđu „jarugu“, odnosno „ograničeno razmišljanje“ (Knight, 1987). Ramtha je tvrdio da je rođen pre 35.000 godina na kontinentu Mu (Lemurija), ali je veći deo svog postojanja proveo na Atlantidi. U epskoj borbi, pobedio je Nepoznatog Boga³ i Atlantidanane, osvojio tri četvrtine tada poznatog sveta (Indiju, Tibet, Nepal, Mongoliju), zatim se njegov narod ujedinio sa Lemurijancima i Atlantidanima (Knight, 2004). Kao što se može primetiti, Ramthini „zemaljski“ događaji su smešteni u klasična mesta fantastične geografije, koja se razvila krajem XIX i početkom XX veka u sredini evropskog ezoterizma. U krugovima ovog ezoterizma, Ramtha se smatra za jednog od najznačajnijih teozofskih ličnosti. On lično sebe smatra za prvog poznatog boga i tvrdi da se uzdigao na nebesa pre 35.000 godina i pošto se uzdigao okončao je borbu protiv Nepoznatog Boga sjedinivši se sa Njim (Knight, 2004). Preko svog medijuma, Ramtha je između ostalog otkrio složenu kosmogoniju i antropogoniju koja u svojim glavnim crtama podseća na mnoge elemente gnostičke tradicije (Filoramo, 1983). U početku beše *Praznina* koja se sažima u samu sebe i stvara jednu tačku svesti i energije po imenu *Nulta Tačka*. *Zauzimanjem Praznine*, u *Nultoj Tački* se ispoljila stvaralačka misao i tada *Nulta Tačka* se sažima u samu sebe i stiče svest (Melton, 1998: 106–107). Iz ovog samopromišljanja *Nulte Tačke* rađa se nova svest a iz nje nova stvaralačka misao, odnosno novo biće (Melton, 1998: 106–107). Simultano, istovetni proces se odvijao više puta rađajući tako nove tačke svesnosti. Sva ljudska bića koja postoje danas Zemlji potiču od prvobitnih tačaka svesti. Potom je *Praznina* iznedrila dva viša nivoa svesti, sedmi čiji je vrh povezan sa *Nultom Tačkom* i šesti, u kom su obitavale druge tačke svesti. Ove tačke šestog nivoa vibriraju veoma visokom frekvencijom i posredstvom kreativnog mišljenja stiču nova iskustva (Melton, 1998: 108–110). Stvaranje petog nivoa se odvija procesom refokusiranja *Nulte Tačke*. Tačke svesti, koje sada postaju bića vraćaju se *Nultoj Tački* a zatim se ponovo od nje udaljavaju snižavajući tako frekvencije na kojima vibriraju i stvarajući na taj način niže nivoe postojanja i svesti. I četvrti nivo je stvoren na isti način. Na ovom nivou napravljena je podela jer su neka bića odlučila da zaustave svoje kretanje dok su druga nastavila svoja izviđanja spuštajući se stepenik naniže. Po učenju Ramthe, prolaz od petog do četvrog nivoa se podudara sa događajem Velikog

³ O Nepoznatom Bogu, govori i apostol Pavle u Delima apostolskim (17, 23)

praska. Svako potonje spuštanje na niže nivoe odgovara usporavanju vibracije sve do dostizanja prvog nivoa gde se energija zgrušava u materiju kako bi nastao čovek (Melton, 1998: 110–116). O načinu kako Ramtha saopštava svoja otkrovenja Hamptonova svedoči u emisiji Merv Griffin Šou iz 1985. godine: „*istinu govoreći, Ramtha ne zaposeda moje telo već ga okružuje u zlatnom polju putem pečata, odnosno čakri*“ (Ramtha, 1986: 107). U ovom slučaju se bez sumnje može uočiti pozivanje na okultnu orijentalnu anatomiju prožetu kosmologijom s obzirom da Ramtha u svaku čakru povezuje sa jednim od sedam nivoa svesti (Melton, 1998: 109). Tokom ovog čuvenog intervjua koji je Hamptonovoj doneo slavu više nego bilo kom tadašnjem medijumu, entitet Ramtha je prihvatio da su ukaže medijumu i da saopšti čovečanstvu svoja proročanstva za godinu 2000 (podsećamo da je intervju snimljen 1985. godine). Suština proročanstva je pojava teške i smrtonosne bolesti sa kojom će se čovečanstvo suočiti krajem milenijuma. Bolest, kako se naglo i brzo bude pojavila tako će i iščeznuti. I tog trenutka će svet i čovečanstvo dostići viši nivo svesti (Ramtha, 1986: 108–109). I u ovom slučaju radi se o velikim temama (prethodno tokom intervjua od Ramthe se tražilo mišljenje o ratu), a i o alternativnoj istoriji planete i čovečanstva a sve to je bilo začinjeno Ramthinim moralnim načelima lišenim posebne originalnosti (Ramtha, 1986: 108–109).

„Kako se može voleti neko bez posesivnosti, ljubomore, nesigurnosti i nepoverenja? Naučićeš kada iznad svega budeš voleo samog sebe. Bićeš u stanju da gledaš najsnažnija i najbednija bića i da nađeš Boga u njima kao što poseduje tu mogućnost svaki Mesija“ (Ramtha, 1986: 61). Sredinom 80-ih godina, Hamptonova je osnovala versku zajednicu pod imenom „Ja sam Ramtha“, neprofitnu organizaciju koju je ubrzo zamenila izdavačka kuća *Suverenitet (Sovereignty)* koja vodi brigu o marketingu proizvoda sa oznakom Ramtha. Takođe je aktivna i *Ramthina škola prosvetljenja (Ramtha's School of Enlightenment)* (www.ramtha.com).

Da bi se shvatila priroda i širenje ovog fenomena, neophodno je spomenuti i druge entitete, manifestovane putem čenelinga što predstavlja samo mali deo ogromnog materijala posvećenog ovoj temi (radi se, dakle, o preko 2000 naslova) (Bjorling, 1992). Entitet po imenu Lazaris je stupio u dodir sa Jahom Purselom 3. oktobra 1974. godine (Pursel, 1987: 66–67). Lazaris nije posedovao fizičko telo ni na ovoj, ni na drugim planetama na kojima postoje živa bića. Lazaris otkriva svoje tajne iz čiste zabave, ne smatra sebe ni guruom ni učiteljem jer je svako, kao što i treba da bude učitelj i guru, on nema sledbenike već prijatelje. U pozitivnom smislu se definiše iskra svesti, sadržaj bez oblika koji poseduje mnogostruke stepene svesti i zbog toga, kada Lazaris govori o sebi, ne koristi prvo lice jednine („ja“) već prvo lice množine („mi“) (www.lazaris.com). Lazaris potvrđuje postojanje više dimenzija odnosno nivoa stvarnosti i na taj način objašnjava sistem komunikacije preko J. Pursela: „sedinjujemo energije koje su zapravo misli u sistem vibracija, koje potom prenosimo univerzumom kroz razne nivoe“ (www.lazaris.com). Lazarisova učenja, sabrana u tomove i video materijal deli društvo *Koncept – Sinergija* čiji je osnivač Pursel, uglav-

nom iz komercijalnih interesa⁴. Zahvaljujući širokoj rasprostranjenosti materijala i Purselovom učešću u velikom broju emisija koje su imale zapažen uspeh, Lazaris se pored Ramthe može smatrati najvažnijom figurom otkrivenom putem čenelinga. Još jedna zanimljiva figura koja se odnosi na čeneling je svakako Džon Esen koji je stupio u dodir sa medijumom Kevinom Rajersonom 1973. godine. Esen se smatra entitetom čija je kazivanja glumica Širli Meklejn objavila u svom best seleru *Out on a limb (Vantelesno)* (MacLaine, 1983). Za razliku od drugih slučajeva, Rajerson je profesionalni medijum koji deluje u stanju transa, Džon govori Rajersonovim ustima i njegove seanse su snimljene na audio traci. Godine 1987, američka televizija ABC, snimila je seriju, čije su epizode zasnovane na knjizi Meklejnove, oko pet sati ukupnog programa. Serija emisija u kojoj glumica Širli Meklejn prenosi gledaocima duhovno – egzistencijalna iskustva stiže ogromnu popularnost (Heelas, 1998: 123–124). Svaka epizoda je počinjala rečima: „Širli poseže za plodom sa drveta poznanja i kreće u nezvesnost“. Dakle ovo podseća na ponavljanje događaja iz Edenskog vrta koga je glumica bila svesna zahvaljujući „otkrovenju“ putem čenelinga. Nije uvek bilo neophodno da se tokom čenelinga entitet tačno identifikuje. To je slučaj sa obimnim delom *Kurs čudesna* koji se anonimno pojavio 1975. godine (Schucman, 1975). Tekst je napisan u prvom licu, ali identitet „izvora“, (misli se na medijuma) nije jasno naveden. Međutim, poznato je da je autorka Helen Skukman (vanredni profesor kliničke psihologije na Kolumbija univerzitetu) nekada ubeđeni ateista, za izradu tri toma (teksta, radne knjige i priručnika za predavače) iskoristila saradnju sa tada veoma poznatom njujorškom okultistkinjom Judit Skut. Entitet se u velikoj meri poistovećuje sa Isusom iz Nazareta i prenosi poruku koje su u suštini bliske tradiciji ezoterijskog hrišćanstva (Melton, 1991: 53–55).

Istorijsko-religijska vizura čenelinga

Prema istoričarima religija, čeneling se može smatrati „savremenim vidom spiritizma“ (Melton, 2001: 216). Naime, iako postoje mnogobrojne zajedničke dodirne tačke sa starim spiritizmom, ipak se je reč o dva različita fenomena. Tu pre svega treba naglasiti, da je u spiritističkim seansama i krugovima koji su se proširili krajem XVIII i početkom XIX veka, komunikacija sa duhovima organizovano uspostavljana uz pomoć osoba medijuma, posebnih tehnika i naprava. Nasuprot tome, u praksi čenelinga, sa izuzetkom slučaja Džejn Roberts koja direktno govori o jednoj organizovanoj spiritističkoj seansi u kojoj je učestvovala kako bi prikupila materijal za svoj esej o ekstrasenzornim moćima, u drugim slučajevima čenelinga se ne radi o posebno organizovanoj seansi radi uspostavljanja kontakta sa duhom, već dolazi do njegove spontane i potpuno neočekivane pojave što obično izaziva zaprepašćenje i paniku. Pored toga, medijumi uspostavljaju spontan kontakt sa duhom bez ikakve prethodne pripreme i

---

⁴ Svaki organizovani seminar vezan za Lazarisa se procenjuje na oko 180.000 dolara.

posebne tehnike (jedini izuzetak je Kevin Rajerson koji je već pre početka saradnje sa Širli Meklejn važio za profesionalnog medijuma), kao pravi amateri u sferi okultnog koji vremenom stiču znanja i uče okultne tehnike uglavnom da bi se zabavili i doživeli jaka uzbuđenja.

Kao što i sami tvrde za sebe, sve osobe koje su predodređene da budu medijumi, već su tokom života doživljavali granična iskustva i spontano ulazili u stanja izmenjene svesti iako nijedan od njih ne kaže da je prethodno otkrio u sebi sposobnost uspostavljanja kontakta sa svetom duhova (Bourguignon, 1973). Direktni kontakt sa vanmetarijalnom dimenzijom je za svakoga od njih potpuno novo iskustvo. Poznati slučaj medijuma Meri Margaret Mur koja stupa u kontakt sa duhom Bartolomejem je posebno karakterističan: zaprepaštena i preplašena naglom pojavom duha, tokom regresivne hipnoze kojoj je bila podvrgnuta, biva ubeđena da je napadnuta i opsednuta demonom i kasnije posle ovog slučaja i konsultacije sa određenim okultistima počinje da se bavi čenelingom i postaje medijum. U ovom slučaju, fenomen spontanog uspostavljanja kontakta sa duhom je kasnije kroz praksu čenelinga pomogao Meri Mur da izbegne moguće psihološko otuđenje i da sve usmeri u pozitivnom pravcu. Sa morfološke tačke gledišta, fenomen čenelinga je sličan stanju transa spiritističkih medijuma (Melton, 1991: 39).

Medijumi čenelinga u početku uspostavljaju spontani kontakt sa duhovnim entitetima da bi se kasnije uspostavio izazvani kontakt tokom kojih ulaze u stanje transa u kome se često ponašaju na čudan i neobjašnjiv način i po izlasku iz tog posebnog stanja svesti ničega se ne sećaju, zbog toga je neophodno prisustvo saradnika koji čitavu seansu beleži ili snima. U ostalom, o praksi čenelinga se ne može govoriti kao o nekromantiji u strogoj smislu te reči. Ideja o jedinstvenoj svesnoj duši je u okvirima Nju Ejdža sve više potisnuta verom u reinkarnaciju (Galli, 2003: 71.73) i na taj način i sam dolazak neminovne smrti poprima drugi smisao jer to nije više obavezni prelaz u nematerijalni duhovni svet (Trevelyan, 1984). Entitet se može pojaviti, odnosno ukazati na kraju jednog ciklusa reinkarnacije (Mafu, čiji je medium Peni Tores Rubin, se reinkarnirao 17 puta u toku 32.000 godina)⁵, može da postoji a da se nikada ne inkarnira (kao Lazaris) ili može da egzistira u jednoj budućoj višedimenzionalnoj ravni, koja je paralelna sa našom, ali naprednija hiljadama godina (kao na primer Kana, entitet koji se ukazao medijumu Polu iz države Nju Jork) (Brown, 1997: 15). I konačno, kao što je slučaj entiteta Ramtha, može se vazneti u viši egzistencijalni nivo gde se nikad ne postoji smrt i gde samim tim ne postoji fenomen odvajanja duše od tela.

Između ostalog, mnogi medijumi se uporno distanciraju od organizovanja seansi spiritizma, odnosno prizivanja duhova umrlih ljudi, kao što je ne primer, slučaj sa Džejn Roberts koja je doživela zastrašujuće iskustvo tokom spiritističke seanse u kojoj je učestvovala jer je tom prilikom jedna njena učenica od

---

⁵ Poslednju reinkarnaciju je Mafu imao pre 2000. godina kao gubavac u Pompeji i mada ne poznaje i ne koristi latinski jezik tada u upotrebi u Rimskom carstvu već koristi engleski sa prilično fragmentarnom sintaksom.

nje zahtevala da uspostavi kontakt sa njenom dragom preminulom osobom (Roberts, 1970: 124–125). Osim toga, medijumi su ubeđeni da entiteti koji im se ukazuju ne pripadaju ni negativnim duhovnim sferama, odnosno demonskim silama ne negirajući pri tom njihovo postojanje ali smatraju da ta bića, odnosno demonski entiteti nisu u stanju da se manifestuju osobama koje ne žele da uspostave sa njima kontakt i koje teže samo pozitivnim duhovnim iskustvima (Brown, 1997: 22). Konačno, kada se u okvirima Nju Ejdža govori o pojmu *duha* obično se to posmatra kroz psihičko – mentalnu temporalnu dimenziju ili još češće kao vid nadpersonalne univerzalne kosmičke svesti a ne kao nematerijalni ostatak bića ili kao religiozna personifikacija realnosti (Berzano, 1999: 91–97). Kao što se već videlo, Set voli da sebe definiše kao energetska lično biće, Lazaris sebe naziva iskrom svesti, dok drugi entiteti govore koriste nazive energetski vrtlog ili svetlosni bljesak izbegavajući pojam *duh*, očigledno suviše dvosmislen i kompromitovan spiritističkim iskustvima koje žele da izbegnu.

Dakle, suština informacija koje se preko medijuma saopštavaju čovečanstvu, odnosi se na krupne teme (nastanak univerzuma, čovekovo poreklo i konačna sudbina) što se jasno razlikuje od klasične spiritističke prakse i teži uspostavljanju nove teologije, kosmologije, antropologije, etike, alternativne metafizike, koje se smatraju doslednijim od aktuelnih i u svetu dominantnih. Samo u retkim slučajevima medijumi prihvataju da se u kontaktu sa entitetima pozabave individualnim problemima određene osobe koja to izričito zahteva i takve seanse obično naplaćuju (Melton, 1991: 66–69). Na osnovu svega rečenog, može se zaključiti da se paralela između čenelinga i spiritizma ne može jasno povući jer to ne objašnjava do kraja fenomen budući da je sličnost samo manifestaciona ali ne i suštinska samim tim što se u praksi čenelinga ne govori i ne definiše pojam duha u klasičnom smislu kao u spiritizmu.

Za razliku od spiritiste koji priziva duhove, medijum čenelinga uspostavlja kontakt da sa duhovnim učiteljem odnosno predstavlja neku vrstu „proroka“ koji prenosi poruke višeg duhovnog entiteta (Detienne, 1967). U ovom smislu, ako odbacimo znak jednakosti između spiritizma i čenelinga, prethodnicu čenelinga možemo pronaći u nekim delima „proročanskog karaktera“ koja su se pojavila tokom XIX veka. Tu pre svega treba izdvojiti „Bibliju Nju Ejdža“, delo štampano 1882. godine u Americi čije autorstvo se pripisuje Džonu Balu Njubruhu, zubaru koji je pohađao spiritističke seanse ali se vremenom veoma razočarao i udaljio od njih (Melton, 1991: 48). Jednoga dana je ispričao da je imao anđeosku viziju, da mu se ukazalo biće po imenu Jehovih koje mu je sugerisalo da se posveti vežbama „pročišćenja“ narednih deset godina rekavši da će se ponovo vratiti u tom periodu. I zaista, krajem 1880. godine, Jehovih se ponovo pojavio i naredio Njubruhu da nabavi pisaću mašinu. Jehovih je prvog januara 1880. godine počeo Njubruhu da diktira svoja „otkrovenja“. Tokom narednih godinu dana, svakog ranog jutra, u zoru, doktor je na mašini zapisivao ono što mu je Jehovih diktirao, ne obazirući se na sadržaj teksta sve dok otkrovenje nije bilo celovito. Godine 1882., delo je štampano i odmah je privuklo veliku pažnju u krugovima američkog i britanskog spiritizma.

Proročanska dimenzija je osnova pokreta čenelinga u svakom smislu i na svim nivoima, ali sve to u vizuri alternativne religioznosti. Dakle, iako medijumi čenelinga tvrde da im je misija da prenose večne i univerzalne duhovne poruke sa snažnom kritičkom notom društvenih odnosa i tradicionalnih religija u savremenom svetu, negiraju postojanje bilo kakvog preteče ili vrhovnog autoriteta (Redfield, 1993). Ipak u svakom slučaju, izvan krugova Nju Ejdža proročanska praksa postoji i snažno se zasniva na verovanju u postojanje natprirodnog vrhovnog duhovnog bića koja se u tradicionalnim religijama uvek identifikuju sa Bogom. Prorok, dakle, po samoj svojoj prirodi je neminovno usmeren na taj vrhovni duhovni autoritet. Potrebno je naglasiti da u Nju Ejdžu pojam vrhovnog autoriteta je postavljena na sasvim drugi način. Autoritet prelazi sa univerzalne božanske ravni na ravan unutrašnjeg bića. Najveći broj sledbenika Nju Ejdža ne prihvata ili bolje reći ne prepoznaje postojanje spoljašnjeg vrhovnog autoriteta s obzirom da sami sebe kao ličnosti smatraju kreatorima stvarnosti i veruju u sopstvenu sposobnost da na već postojeću stvarnost direktno utiču. Kao potvrdu rečenog može se citirati P. Hilas: „poruke koje dolaze iz više duhovne sfere iznad nadličnog sopstva i iz hijerarhijski organizovanih krugova moraju da budu prenete posrednim iskustvom ili intuicijom da bi se moglo govoriti o Nju Ejdžu“ (Heelas, 1998: 47).

Dakle, mada čeneling po svojim pretpostavkama, modalitetima i ciljevima se povezuje i liči na proročku praksu, treba naglasiti da imajući u vidu ateističku prirodu Nju Ejdž pokreta, u suštini se od nje razlikuje. Medijum čenelinga nije Božiji glasnik već saopštava poruke entiteta koji se na ontološkom nivou ne razlikuje niti je deo neke hijerarhijske strukture, izvor poruke i otkrovenja se ne nalazi na uzvišenim ravnima već na paralelnoj horizontalnoj ravni ispred kao višoj evolutivnoj ravni kojoj čovečanstvo treba da teži. U skladu sa izrazito ateističkim pristupom, kontaktirani entiteti u većini slučajeva nisu poznate figure iz tradicionalnih religija (osim slučaja „Jovana Bogoslova“). Upravo, odsustvo autentične religijske pripadnosti, određuje činjenicu da medijumi čenelinga ne moraju da dešifruju metasenzibilne manifestacije niti u svojoj formi, niti sledeći arhetipove sopstvene tradicionalne kulture (podrazumeva se da je to za zapadnu civilizaciju hrišćanska tradicija), već rukovodeći se samo izvornim parametrima. Medijum Kevin Rajerson „tehnički najспособniji“ je jedan od retkih koji stupa u kontakt sa ličnošću iz hrišćanske tradicije i prenosi univerzalnu poruku najbližu zapadnoj hrišćanskoj tradicionalnoj kulturi.

U skladu sa svojom strukturom lišenom hijerarhije (Filoramo, 1999: 88–90) koja je rezultat ateističkog pogleda na svet, praksa čenelinga ne uspeva da da odgovore na suštinska pitanja i neizbežno se rasipa na stotine i stotine pravaca koji ne vode do cilja neprekidno se vrteći u začaranom krugu. Odsustvo jednog vrhovnog transcendentnog autoriteta kao tačke oslonca na koju se može pozvati, neminovno dovodi do toga da se čeneling rasipa na partikularizam koji sa jedne strane podstiču uspostavljanje mnoštva novih kontakata ali sa druge strane onemogućavaju pristup univerzalnom smislu kome na neki način i čeneling teži.

L i t e r a t u r a

- Ashley, N., (2014), *Create Your Own Reality: A Seth Workbook*, New Jersey: Prentice Hall.
- Berzano, L., (1999), *New Age*, Bologna: Mulino.
- Bjorling, J., (1992), *A Bibliographic Exploration*, New York: Routledge Library Editions.
- Bourguignon, E., (1973) *Religion Altered States of Consciousness and Social Change*, Columbus: Ohio State University Press.
- Brown, M. F., (1997), *The Channeling Zone*, American Spirituality in an Anxious Age, Cambridge.
- Detienne, M., (1967), *Les Maîtres de vérité dans la Grèce archaïque*, Paris: Francois Maspero.
- Galli, G., (2003), *Appunti sulla new age*, Milano: Mondadori.
- Heelas, P., (1998), *The New Age Movement – The Celebration of the Self and the Sacralization of Modernity*, New Jersey: Blackwell.
- Filoramo, G., (1999), *Millenarismo e New Age, Apocalisse e religiosità alternativa*, Bari: Dedalo.
- Filoramo, G., (1993), *L'attesa della fine – Storia della gnosi*, Bari: Laterza.
- Knight, J.Z., (1987), *A State of Mind*, New York: Warner Books.
- Knight, J.Z., (2004), *A Beginner's Guide to Creating Reality*, Washington: Yelm.
- Melton, G., (1991), *New Age Almanac*, Detroit: Visible Ink.
- Melton, G., (1998), *Finding Enlightenment: Ramtha's School of Ancient Wisdom*, Oregon: Atria Books/Beyond Words.
- Melton, G., (2001), *Encyclopedia of Occultism and Parapsychology*, Farmington Hills: Gale Group.
- Moraldi, L., (1982), *Testi gnostici*, Torino: UTET.
- Myers, F. W. H., (2005), *Human Personality and Its Survival of Bodily Death*, New York: Dover Publications.
- Pursel, J., (1987), *The Sacred Journey: You and Your Higher Self*, Beverly Hills: NPN Publishing.
- Ramtha, (1986), *I am Ramtha*, Oregon: Beyond Words.
- Redfield, J., (1993), *The Celestine Prophecy*, New York: Warner Books.
- Roberts, J., (1983), *How to Develop Your ESP Power*, Pocket.
- Roberts, J., (1970), *The Seth material*, N.J. Prentice Hall: Englewood Cliffs.
- Roberts, J., (1972), *Seth Speaks: The Eternal Validity of the Soul*, N.J. Prentice Hall: Englewood Cliffs.
- Schucman, H., (1975), *A Course in Miracles*, New York: Viking: The Foundation for Inner Peace.
- Trevelyan, G., (1984), *A Vision of the Aquarian Age*, New Hampshire: Stillpoint.
- Watkins, S., (1980), *Conversations with Seth*, Book 1, N.J. Prentice Hall: Englewood Cliffs.
- Internet izvori:
www.lazaris.com
www.ramtha.com
www.seth.net
www.spiritual-endeavors.org